

Mediatelly

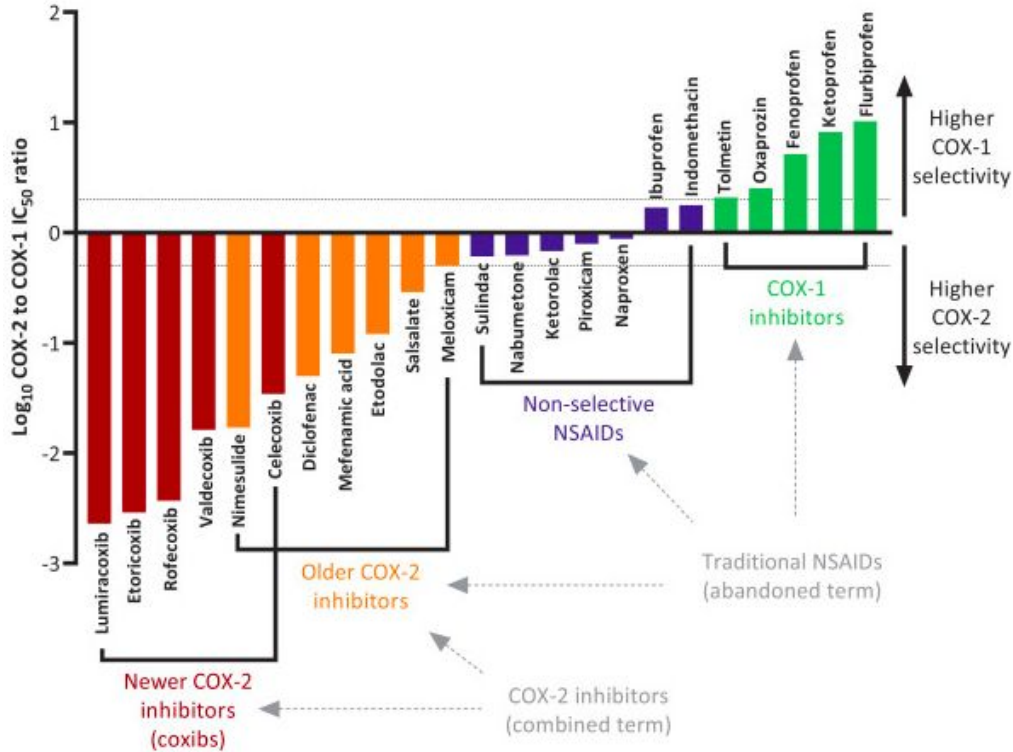
Uporaba nesteroidnih antirevmatikov (NSAR) v klinični praksi

Sara Kenda
mag. farm., spec.

Uvod

- Delujejo protibolečinsko, protivnetno in antipiretično,
  - ena najpogosteje uporabljenih skupin zdravil,
  - pogosto srečamo že v otroštvu, POZOR! acetilsalicilna kislina,
  - analgetični in antipiretični učinek – takoj,
  - protivnetni – po 1-2 tednih.
-
- Nekaterih je uporabe strah uporabe, drugi so prepogumni?

Mehanizem delovanja NSAR

COX 2

- nastaja predvsem pri patoloških pogojih vnetja v celicah in tkivih (prostaglandin E2)
- vpleten v izločanje renina; pomemben pri ohranjanju ledvične funkcije z vazodilatatornimi prostaglandini

COX 1

- prostaglandini, ki vzdržujejo normalno želodčno sluznico in elektrolitsko ravnotežje
- prisoten v PREBAVILIH, LEDVICAH in TROMBOCITIH

Skupine NSAR in glavne značilnosti

- neselektivni NSAR:
derivati očetne kisline in sorodne učinkovine (**indometacin**,
diklofenak, **ketorolak**),
oksikami (**meloksikam**),
derivati propionske kisline (**naproksen**, **ibuprofen**, **ketoprofen**),
- koksibi (**celekoksib**, **etorikoksib**),
- salicilna kislina in njeni derivati (**acetilsalicilna kislina**),
- pirazoloni (**metamizol**).

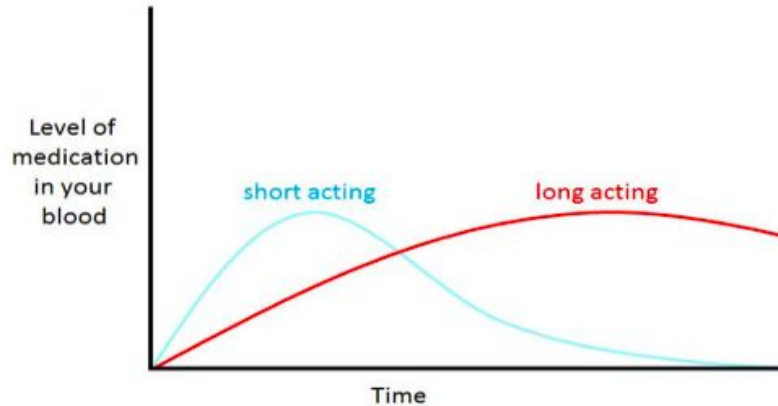
Razlogi za različno hiter nastop učinka NSAR

Hitrost nastopa analgetičnega učinka posameznega NSAR je odvisna od:

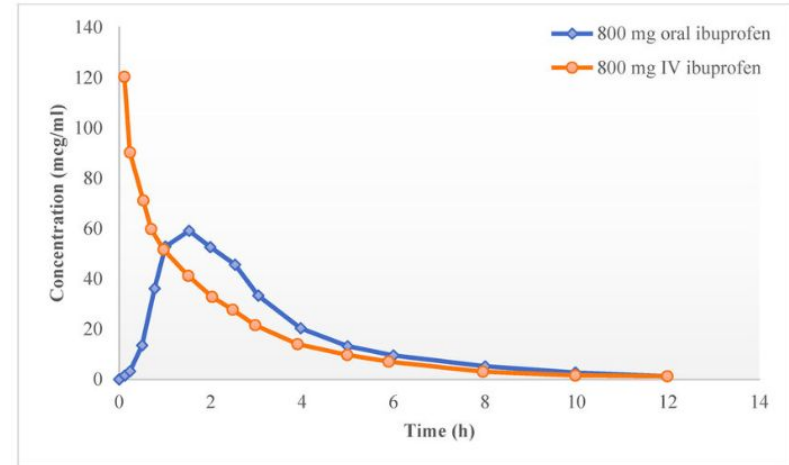
- **načina vnosa zdravila** (peroralno, rektalno, parenteralno, dermalno – BU?)
- **vrste zdravilne učinkovine** (različne + v obliki kisline/baze ali soli),
- **farmacevtske oblike** in
- **jemanja s hrano ali brez.**

Gibanje koncentracije učinkovine v krvi

Prikaz gibanja koncentracije učinkovine v krvi v primeru kratkodelujočega paracetamola in dolgodelujočega paracetamola

Prikaz gibanja koncentracije ibuprofena v primeru intravenske injekcije in peroralne aplikacije

Prikaz časa nastopa najvišje plazemske koncentracije NSAR po učinkovinah

Učinkovina	Okvirni čas nastopa najvišje plazemske koncentracije
ibuprofen	1- 2 h
natrijev diklofenakat	1 – 4 h
naproksen	2 – 4 h
natrijev naproksenat	1 – 2 h
indometacin	0,5 – 2 h
meloksikam	5 – 6 h
ketoprofen	1 – 2 h
celekoksib	2 – 3 h
etorikoksib	1 – 2 h
acetilsalicilna kislina	1 – 2 h
metamizol	1 – 2 h

Odmerjanje NSAR

Skupina NSAR po ATC	Učinkovina	Najvišji enkratni odmerek per os	Najvišji dnevni odmerek per os	Najvišji enkratni odmerek i.v., i.m., rekt.	Najvišji dnevni odmerek i.v., i.m., rekt.
Derivati očetne kisline in sorodne učinkovine	indometacin	50 mg	200 mg	/	/
	diklofenak	75 mg oz 100 mg pri SR obliki	150 mg	75 mg i.m., rekt.	150 mg i.m., rekt.
	ketorolak	/	/	30 mg i.v., i.m.	90 mg i.v., i.m.
Oksikami	meloksikam	15 mg	15 mg	/	/
Derivati propionske kisline	ibuprofen	800 mg	2400 mg	600 mg i.v.	1200 mg i.v.
	naproksen	550 mg	1650 mg (samo 2 tedna), nato 1100 mg	/	/
	ketoprofen	100 mg	200 mg	100 mg rekt., i.m., v obliki infuzije lahko 200 mg	200 mg rekt., i.m., i.v.
Koksibi	celekoksib	200 mg	400 mg (2 tedna)	/	/
	etorikoksib	120 mg	120 mg (8 dni)	/	/
Salicilna kislina in njeni derivati	acetilsalicilna kislina	1000 mg	3000 – 4000 mg	/	/
Pirazoloni	metamizol	1000 mg	4000 mg	2500 mg i.v.	5000 mg i.v.

Neželeni učinki NSAR

GASTROINTESTINALNI SISTEM (razjede v prebavilih, krvavitve, dispepsijo, slabost, bruhanje, diarejo in zaprtje)

- inhibicija sinteze prostaglandinov + lokalno draženje (gastrorezistentne tablete/kapsule, jemanje po jedi, druge poti dajanja – NUZ se ne izognemo!),
- dejavniki tveganja (starost > 65 let, visoki odmerki NSAR, ulkus brez zapletov v preteklosti, sočasno zdravljenje z acetilsalicilno kislino, kortikosteroidi ali antikoagulant),
- pri velikem in zmernem tveganju dodamo ZPČ,
- varnejši selektivni COX-2 zaviralci.

Neželeni učinki NSAR

SRČNO-ŽILNO TVEGANJE (večje tveganje za tromboembolične dogodke, edeme, povišanje krvnega tlaka ter poslabšanje srčnega popuščanja)

- vzroki: neravnovesje med prostaciklinom tromboksanom A₂, izguba antiagregacijskega in vazodilatatornega učinka, večja vazokonstrikcija in agregacija trombocitov, zmanjšano izločanje natrija,
- čim krajši čas čim nižji odmerki,
- pri bolnikih s tveganjem – izberemo drug analgetik,
- najvarnejši naproksen.

Neželeni učinki NSAR

LEDVICE

- vzroki: slabša prekrvavljenost ledvic in posledično zmanjšana glomerulna filtracija,
- problem pri KLB, lahko pride tudi do AOL (starostniki, hemodinamsko nestabilni bolniki, intenzivna diuretična terapija, srčno popuščanje, ciroza, KLB), elektrolitske motnje (HiperK in hipoNa)

Neželeni učinki NSAR

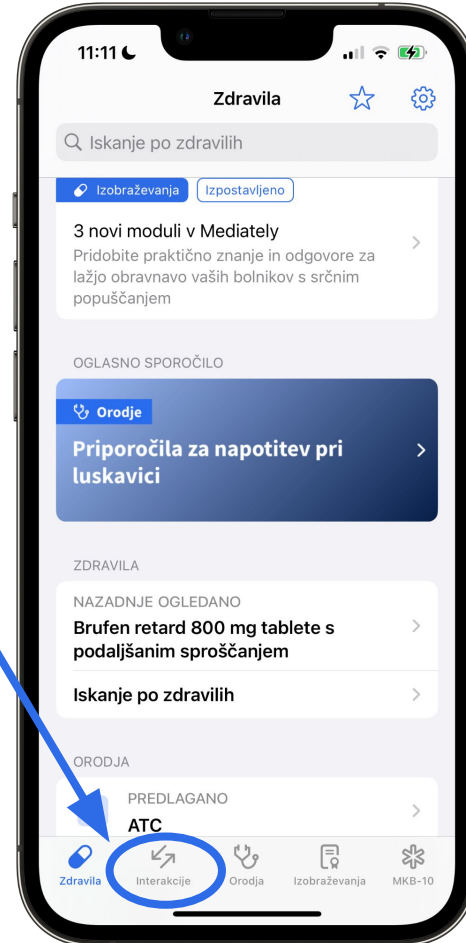
DRUGI

- povišane vrednosti transaminaz, angioedem, generaliziran pruritus, tahikardija ali bradikardija, hipotenzija, slabost in bruhanje, glavobol, bronhospazem, tinitus, zmedenost, halucinacije in redko nevtropenije ali aplastične anemije

Interakcije z NSAR in posebna opozorila

- Povečano tveganje za krvavitve
antiagregacija, antikoagulacija, SSRI
- AOL
“triple whammy combo” –
NSAR + ACE-i/ARB + DIURETIK!
- ASA SOČASNO!
NSAR 2-4h po ASA ali 8h pred ASA

JETRNE bolezni!

Povzetek

- NSAR so varna in učinkovita zdravila,
- akutna vs. kronična bolečina – pravilna izbira NSAR,
- upoštevati je potrebno NUZ in kontraindikacije,
- način aplikacije – ne izniči NUZ na GIT,
- protivnetni učinek – daljši čas jemanja,
- NSAR v obliki OTC zdravil!